

פרשת תזריע-פסח תשפ"ב – למה ימי הטהרה בלידת בת הם כפולים?

1. ויקרא יב: אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים ... וביום השמיני ימול בשר ערלתו: ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא ... ואם נקבה תלד וטמאה שבועיים כנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה: ובמלאת ימי טהרה...תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת.

אברבנאל שאלה א: למה כשרצתה להזהיר על טומאות בני אדם התחילה ביולדת? היה ראוי שתתחיל או בטומאה הקלה והיא הזבה או בטומאה החמורה בטומאות האדם החי והיא הצרעת? **אגרת הקודש לרמב"ן:** סמך ה' יתברך פרשת אשה כי תזריע למאכלות אסורות ... ואחר כך פרשת נגעים ... להודיע שאם יבדל אדם מן המאכלות הרעים יהיו לו בנים הגונים קדושים וטהורים, ואם לאו הרי נגעים מתחדשים עליהם, מצד טפת הזרע שהיתה מאותן מאכלות האסורות והמשוקצות .. כי כפי המזון יהיה הדם הנולד, וכפי הדם יהיה הזרע, וכפי הזרע יהיה הולד הנולד ממנו.

2. אברבנאל שאלה ב: למה חייבה את היולדת, שמלבד שתטמא שבעת ימים שיוצא דם, תטמא עוד לג יום לימי טהרה [להבאת קרבן לבית המקדש], דכיון שאין לה דם מטמא, למה תטמא למקדש?

מדרש ספרא: כל מקום שהתחייבה חטאת, הקדים חטאת לעולה [שכן החטאת היא הפרקליט שמכפר ואחר כך מביא עולה כדורון אחרי ריצוי הפרקליט]. וכאן הקדים עולה לחטאת? אלא כל מקום שהיא באה על חטא הקדים חטאת לעולה, כאן שאינה באה על חטא הקדים עולה לחטאת.

אברבנאל שאלה ג: למה חייבה ליולדת נקבה בכפל הימים ליולדת זכר? אם בימי הטומאה שתטמא היולדת זכר שבעת ימים והיולדת נקבה י"ד יום, ואם בשאר הימים שחייבה את היולדת זכר שתשב עוד בדמי טהרה ל"ג יום [שאינה מביאה קורבנות] והיולדת נקבה - כפל ס"ו יום?

נדה לא: מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה קרבן? אמר רשב"י: בשעה שכורעת לילד, קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה, לפיכך אמרה תורה תביא קרבן. מתקיף רב יוסף: והא מזידה היא [ואין קרבן על מזיד]? ועוד קרבן שבועה בעי איתויי [ולא חטאת]? ... מפני מה אמרה תורה זכר לשבעה ונקבה לארבעה עשר? זכר שהכל שמחים בו מתחרטת לשבעה, נקבה שהכל עצבים בה מתחרטת לארבעה עשר. ומפני מה אמרה תורה מילה לשמונה? שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצבים.

3. כוזרי מאמר שני אות ס: יתכן כי הצרעת והזיבות תלויות בטומאת המת, כי המוות הוא ההפסד הכללי לגוף, האבר המצורע דומה למת, וכן הזרע הנפסד, כי יש בו רוח חיים טבעי ובו ההכנה להיות טיפת דם ממנה יתהווה האדם ולכן הפסדו של זרע זה, הוא ניגוד לתכונת החיות ורוח החיים.

4. רש"י הירש ויקרא יב: השפעת האם על מעלתה המוסרית של בתה היא כפליים כהשפעתה על בנה. שם מרכז הכובד של החינוך הוא באב; שהרי הבנים רואים בו דוגמה ומופת לתפקיד הגברי. ואילו אצל הבנות האם היא גם מעצבת אופי וגם מופת ודוגמה; משום כך בשעת לידתן היא **תתכונן בכפליים – לטובתה ולטובתן** – להתהלך בדרך הטהרה והמוסר עד לרום מעלת חזון המקדש.

אשכנז: שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כולו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור. שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים. **רמב"ם:** שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים. שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, והלילה הזה כולו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות, והלילה הזה מרור - **ליקוטי שיחות א/245:** סדר הקושיות ברמב"ם אינו מתאים לא לפי חשיבות המצוות (מצה דאורייתא, מרור דרבנן, ומטבילים שהוא רק מנהג), ולא לפי מה שרואה הילד (שמטבילים הוא רק בסוף, משום שהטיבול העיקרי הוא מרור בחרוסת)? אלא זאת ההוראה הגדולה בסדר הקושיות: הדבר הראשון שהילד שואל, הדבר הראשון שהוא שם לב אליו ופועל בו רושם, הוא לא חיוב דאורייתא ודרבנן, אלא **מנהג ישראל**. זה מה שתופס לו את העיניים ויוצר את גודל ההשפעה.

מורה לדור נבוך ג/176: הורים חייבים להשתדל תמיד להוות לילדיהם דוגמה חיה של התנהגות מהסוג שהיו רוצים לראות אצלם. יתירה מזו, ילדים חושבים שזה יהיה מספיק עבורם אם יהיו להם סטנדרטים שהם רק **מחצית מאלה של הוריהם**. הורים חייבים לקחת זאת בחשבון ולהשתדל שהסטנדרטים שלהם עצמם יהיו גבוהים **לפחות פי שניים** מהמינימום שהם מצפים לו מילדיהם.